



Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN KARIYER PLANLAMASINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER: HITİT ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ*

¹Fatih Sami ÖZAKYOL

²Aramatoulie MANJANG

³Ebrima JAMMEH

Öz

Türkiye, her ne kadar Avrupalı üniversiteler kadar olmasa da yurt dışından uluslararası öğrencileri çeken bir ülke konumunda sayılabilir; özellikle Afrika, Orta Asya ve Güneydoğu Asya bölgelerinden. Bu çalışma, Türkiye’de öğrenim gören uluslararası öğrencilerin kariyer hedeflerine giden yolda Türkiye’yi ve öğrencisi oldukları Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nin etkilerini incelemiştir. 2023-2024 akademik yılı içinde 60 öğrenciye yöneltilen açık uçlu sorular ve Likert Ölçeğine dayanan sorular sonucunda, öğrencilerin Türkiye’yi ve bulundukları üniversite ile okudukları bölümü tercih etme nedenleri, aldıkları derslerin kariyerlerine olan etkileri, üniversitenin kendilerine sunduğu öğrenim, kültürel, sosyal olanakların yeterliliği ve öğrenimlerini tamamladıktan sonraki kariyer hedefleri doğrultusundaki planları değerlendirilmiştir. Araştırma, keşifsel nitelikte olup, daha önce bu yönde bir çalışma yapılmadığı için mevcut durumu ortaya koymaya yönelik açıklayıcı bir durum tespiti yapmayı amaçlamaktadır. Nitel ve nicel soru türlerinin birlikte kullanılmasına uygun soru formu oluşturulmuştur. Elde edilen veriler sonucunda uluslararası öğrencilerin aldıkları öğrenimden memnuniyet düzeyleri ve bu öğrenimin kariyer planlarına katkısı belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonunda, bulgulara dayanarak yerel yönetim ve üniversite yönetiminin uluslararası öğrencilerin gereksinimlerine yönelik gerçekleştirebilecekleri çözümler önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Öğrenci, Kariyer Hedefleri, Üniversite Tercihleri, Hitit Üniversitesi

Effective Factors Influencing International Students' Career Planning: The Case of Hitit University Faculty of Economics and Administrative Sciences

Abstract

Although not to the same extent as European universities, Turkey can still be considered a country that attracts international students from abroad—particularly from Africa, Central Asia, and Southeast Asia. This study

*Bu makale Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümü Araştırma Görevlisi Fatih S. Özakyl’un danışmanlığı ve Aramatoulie Manjang’ın yürütücülüğünde 1919B012310945 numaralı başvuruya TÜBİTAK Bilim İnsanı Destek Programları Başkanlığı (BİDEP) tarafından “2023 Yılı 1. Dönemi TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı” kapsamında desteklenmeye hak kazanmıştır.

¹Araştırma Görevlisi, Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, fatihsamiozakyl@hitit.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4688-4919

²Lisans öğrencisi, Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, manjangara@gmail.com, ORCID: 0009-0006-6771-9812

³Lisans öğrencisi, Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, ebrimamatuidi@gmail.com, ORCID: 0009-0008-4377-933X

examines the impact of both Turkey and the Faculty of Economics and Administrative Sciences at Hitit University, where the students are enrolled, on the career goals of international students studying in Turkey. Based on open-ended and Likert-scale questions administered to 60 students during the 2023–2024 academic year, the study evaluates the reasons behind students' choices of Turkey, their university, and academic programs; the influence of their coursework on their careers; the adequacy of the educational, cultural, and social opportunities provided by the university; and their career plans after graduation. The research is exploratory in nature, aiming to provide an explanatory assessment of the current situation due to the lack of prior studies in this area. A questionnaire suitable for both qualitative and quantitative data collection was developed. Based on the findings, the study attempts to determine the students' level of satisfaction with their education and its contribution to their career plans. In conclusion, recommendations are made for local and university administrations regarding potential solutions to meet the needs of international students.

Keywords: International Student, Career Goals, University Preferences, Hitit University

GİRİŞ

Uluslararası öğrenciler uzun yıllardır Türkiye’yi yükseköğrenim ve kariyer gelişimleri için bir kaynak ülke olarak görmektedir. Ancak Türkiye, diğer uluslararası eğitim destinasyonları gibi, son yıllarda uluslararası öğrenci kayıtlarını artırmak amacıyla çabalarını yoğunlaştırmıştır (Özoğlu vd., 2015: 224). 2023 yılı itibarıyla yaklaşık, 200 ülkeden 350 bin uluslararası öğrenci, 208 Türk yükseköğretim kurumu olan üniversitelere kayıtlıdır. Son 10 yılda bu öğrenci nüfusu hızla artmış ve Türkiye’deki yükseköğretime kayıtlı toplam öğrenci sayısının yaklaşık %5’ini temsil eder hale gelmiştir. Türkiye, dünya üzerindeki uluslararası öğrencilerin %2,9’una ev sahipliği yaparak, en fazla uluslararası öğrenciye sahip ilk 10 ülke arasında yer almaktadır (Yazar, 2024).

Uluslararası öğrenci olmak, yerel öğrenciler ve akademisyenlerle etkileşime girme fırsatı sunarak uluslararası öğrencilerin özgüvenlerini artırmalarına yardımcı olabilir. Ayrıca yurt dışında eğitim almak, yabancı öğrencilere niteliklerinin uluslararası düzeyde tanınması ve kendi ülkelerinde ayrıcalıklı bir statü elde etme fırsatı da sunabilir (Ali vd., 2020: 242). Ancak, yurt dışında eğitim gören uluslararası öğrenciler, kariyer planlamalarını etkileyen çeşitli faktörlerle karşı karşıya kalmaktadır. Dil engeli, niteliklerinin tanınması ve ev sahibi ülkenin kültürü ile gelenekleri, bu süreçte karşılaştıkları başlıca zorluklar arasında yer almaktadır.

Kariyer planlaması, öğrencilerin akademik ve profesyonel gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır. Birçok öğrenci, gerçek tutkularını takip etmek yerine, ulaşılabilir mesleki fırsatlara yönelme eğilimindedir. Kariyer yolu seçimi, öğrenciler için en önemli kararlardan biri olup, bu kararlar gelecekteki mesleki hedeflerini şekillendirmektedir. Uluslararası öğrencilerin kariyer planlamasında, kariyer seçimini etkileyen faktörlerin neler olduğunu kavramak kritik bir rol oynamaktadır. Bu faktörler göz önünde bulundurulduğunda, şu soruların gündeme getirilmesi kritik bir öneme sahiptir: Öğrencilerin somut bir kariyer planı ve kariyer danışmanlığı var mı, yoksa kariyer seçimlerini yalnızca becerilerine ve kendi değerlendirmelerine göre mi yapıyorlar? Ayrıca, üniversite tarafından öğrencilere sunulan kariyer danışmanlık hizmetlerinin etkinliği, bireylerin kariyer yolunu nasıl etkilemekte ve onları gelecekteki mesleki beklentilere nasıl hazırlamaktadır?

Bu çalışma kapsamında, Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nde öğrenim görmekte olan yaklaşık 600 uluslararası öğrencinin gelecek kariyer planlarına katkı sunan etmenlerin (aile, iş olanakları, kent yaşamı, ekonomik durum, yabancı dil bilgisi vb.) öğrenciler üzerindeki etkileri araştırılmış; Çorum kenti ve Hitit Üniversitesi özelinde bu etmenlerin öğrencilere fırsatlar sunup sunmadığı incelenmiştir. Bu bağlamda, öğrencilere hem Likert ölçeğine uygun hem de açık uçlu sorular yöneltilerek bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda, öğrencilerin öğrenim sürecine ve kent yaşamına yönelik memnuniyetleri değerlendirilmiştir. Bu yönüyle çalışma, Türkiye’deki uluslararası öğrencilerin kariyer hedefleri üzerinde kent ve üniversitenin etkilerine doğrudan odaklanan özgün bir araştırma niteliği taşımaktadır.

1. KARİYER VE KARİYER PLANLAMASININ ÖNEMİ

Dünya genelindeki öğrenciler, kendileri için ödüllendirici ve tatmin edici olan, gelecekte iş gücüne katılmalarını sağlayacak doğru kariyer seçimlerini yaparken çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Peki, “kariyer” nedir ve neden önemlidir? Mevcut araştırmalar, kariyeri “bir kişinin hayatı boyunca üstlendiği ve ilerleme fırsatları sunan bir meslek” olarak tanımlamaktadır (Serbes ve Albay, 2017: 149). Kariyerle ilgili önceki çalışmalar, kariyerin hem öznel hem de nesnel bakış açılarıyla değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Nesnel bakış açısına göre kariyer, meslekle ilgili deneyimlerin yaşam boyu süren bir ilerlemesi olarak ele alınmakta ve bireyin kariyer yolunu temsil eden deneyim ile faaliyetlerden oluşmaktadır. Öznel bakış açısında ise kariyer; bireyin değişen hedefleri, arzuları, tatmin düzeyi, kendine yönelik tutumu ve mesleki yaşamına dair öz değerlendirmesi olarak tanımlanmaktadır (Sun ve Wang, 2012: 1).

Bir kariyerde kişisel ilerleme büyük ölçüde bireyin becerilerine, karşılaştığı fırsatlara, motivasyonuna ve aldığı kariyer rehberliğine bağlıdır (Pshembayeva vd., 2022: 2). Kariyer rehberliği, bireylerin hedefledikleri mesleklere ve iş piyasasındaki fırsatlara ulaşmalarını sağlayacak eğitim yolları hakkında bilgi edinmelerine ve plan yapmalarına yardımcı olan temel bir unsurdur (OECD, 2021). Ancak kariyer kararı vermek, oldukça karmaşık bir süreçtir. İş gücü piyasasındaki taleplerin sürekli değişmesi, güvenli istihdam olanaklarının sınırlı olması, kariyer gelişiminin sürekli devam etmesi ve yaşam boyu öğrenme ihtiyacı, bireylerin kariyer tercihlerinde sürekli değerlendirme yapmalarını gerektirmektedir. Bu durum, eğitim kurumlarının temel misyonunu da değiştirmiş; öğrencileri yalnızca belirli bir mesleğe değil, genel olarak çalışma hayatına hazırlamak öncelikli hâle gelmiştir (OECD, 2021).

Kariyer kararları vermek karmaşık bir süreç olduğundan, öğrencilerin gelecekteki iş gücü piyasasına yönelmelerini sağlayacak sağlam bir kariyer planına sahip olmaları gerekmektedir. Peki, kariyer planlaması nedir? Kariyer planlaması, bireyin şu temel sorulara yanıt aramasına yardımcı olabilir: Ne yapmak istiyor? Hangi tür bir kariyerin peşinden gitmek istiyor? Hedeflerine ulaşmak için hangi eğitim kurumunu tercih etmeli? Bireyler, kariyer tercihleriyle uyumlu bir şekilde profesyonel yollarını başarıyla sürdürebilmek adına sahip olmaları gereken beceri, yetenek ve yeterlilikleri belirlemelidir (Adomaitienė ve Zubrickienė, 2010: 87).

J. Minor’un (2014) çalışmalarında kariyer planlaması, profesyonel gelişim veya kariyer keşfi ile uyumlu uzun vadeli eğitim hedeflerinin; bireyin kişisel özellikleri, yetenekleri, liyakati, ilgi alanları ve hayalleri doğrultusunda yapılandırılması olarak tanımlanır. Öğrencinin kariyer planlaması süreci, akademik ve mesleki tercihlerin, yaşamın farklı yönlerinde tatmin ve hedeflerin gerçekleşmesini nasıl etkileyebileceğini de içerir. Kleine vd. (2022), kariyer planlamasının açık hedeflerin belirlenmesine yardımcı olabileceğini ve öğrencilere kariyer gelişimleriyle ilgili rehberlik sunarak geleceğe dair kaygılarını azaltabileceğini ortaya koymuştur. Bu bağlamda, net kariyer hedefleri, kariyer optimizmini desteklemekte ve kariyerle ilgili kaygıların gelişimini engellemeye katkı sunmaktadır. Nitelikli bir

kariyer planının, bireylerin profesyonel gelişiminde önemli bir rol oynadığı ve onlara çeşitli fırsatlar ile ilerleme imkânları sunduğu ifade edilmektedir (Serbes ve Albay, 2017: 149).

Erken kariyer planlaması büyük önem taşımaktadır. Çünkü birçok birey, gerçek tutkularının peşinden gitmek yerine, daha ulaşılabilir mesleki fırsatlara yönelmeye eğilimlidir. Bir kariyer yolu seçmek, öğrencinin yaşamındaki en kritik kararlardan biridir; zira bu karar, gelecekteki profesyonel hedeflerini şekillendirecektir. Bardick vd. (2007) araştırması, okulunu anlamlı bulan öğrencilerin, kariyer seçeneklerini keşfetme ve ilgi duydukları alanlarla uyumlu programları planlama konusunda daha fazla destek aldıklarını göstermektedir.

Kariyer planlaması, özellikle akademik serüvenin başında oldukça önemlidir. Bu süreç, öğrenciler, öğretmenler ve kurumlar açısından ortak bir yolculuk olup, çağın gereksinim ve beklentilerine uygun adımlar atmak için gereklidir (Serbes ve Albay, 2017: 153). Kariyer planlaması, bireylere kariyerlerini ve eğitim süreçlerini kontrol etme becerisi kazandırarak bilgi, farkındalık ve özsaygı düzeylerini artırabilir; bu da kariyer kararlarında tatmin düzeyini yükseltebilir (OECD, 2021).

Patton'un tanımına göre kariyer gelişimi; bilgi sağlama, danışmanlık, eğitim müfredatı ve program müdahaleleri, kariyer eğitimi, yapılandırılmış iş deneyimleri ve kariyer fuarları gibi etkinliklerin koordinasyonunu içeren geniş kapsamlı bir süreçtir (McKenzie vd., 2021: 5974). Sun ve Wang'a (2012: 1) göre ise kariyer gelişimi hem bireysel hem de kurumsal düzeyde değerlendirilebilir. Bireysel açıdan bu süreç; sosyal, ekonomik, eğitimsel ve psikolojik faktörlerin etkisiyle sürekli gelişim gösteren bir yolculuktur. Organizasyonel bakış açısında ise kariyer gelişimi, bireysel planlamaların kurumun kariyer yönetimi anlayışıyla uyumlu hale getirilmesini ve hem bireysel hem de kurumsal hedeflerin etkili biçimde karşılanmasını hedefler. Benzer şekilde Chu vd. (2007: 2), kariyer gelişimini bireyin yetişkinliğe geçişinde yaşadığı belirgin bir gelişimsel süreç olarak tanımlar. Kariyer planlaması, bireyin zihinsel, sosyoekonomik koşulları, yetenekleri ve ulaşabildiği fırsatlar tarafından şekillendirilir. İnsanlar, kariyer yolculuklarında hem tatmin hem de özdeğer arayışındadır. Günümüz dünyasında kariyer gelişimi, teknolojik yeniliklerin ve sürekli değişimin etkisiyle daha da önemli bir hâle gelmiştir. Ayrıca bu süreç sadece organizasyonel hedeflerle sınırlı kalmayıp, bireylerin kişisel amaçları, motivasyonları ve etkinlik düzeyleriyle de doğrudan ilişkilidir. Dolayısıyla kariyer gelişimi, yalnızca profesyonel değil, aynı zamanda bireyin yaşam düzeni içinde de merkezi bir yer tutmaktadır (Serbes ve Albay, 2017: 153).

2. TÜRKİYE'NİN EĞİTİM POLİTİKASINDA ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN DURUMU

Türkiye, 1990'lardan itibaren öğrenci çekmeye yönelik politikalar geliştirerek, uluslararası öğrenciler için eğitim merkezlerinden biri olarak kendini konumlandırmıştır. Peki, uluslararası öğrenci kimdir? Türkiye'deki uluslararası öğrenciler, köken aldıkları ülkeye göre yabancı ve/veya uluslararası öğrenci olarak tanımlanır. "Uluslararası öğrenciler" terimi, eğitim amacıyla sınırları aşan öğrenciler olarak anlaşılabilir ve bu, OECD (2020)'nin yanı sıra Chapman ve Chien'in çalışmalarında da benzer

bir şekilde tanımlanmıştır. “Uluslararası öğrenciler”, vatandaşlıklarını taşıdıkları ülkeden eğitim amacıyla başka bir hedefe gitmek üzere fiziksel olarak seyahat eden öğrencilerdir (Nguluma vd., 2019). Son birkaç on yıldır Türkiye, dünya çapındaki uluslararası öğrenciler için Türk yükseköğretim kurumlarında eğitim alma fırsatı sunan bir eğitim destinasyonu olmuştur; ancak eğitim amacıyla öğrenci kabul eden popüler ülkeler arasında genellikle öne çıkmamaktadır. Bununla birlikte, Türkiye’ye göç eden ve burada eğitim gören uluslararası öğrencilerin seçimlerini etkileyen faktörlerle ilgili birtakım çalışmalar yapılmıştır (bkz. Lawal, 2022; Çermik, 2020; Özçetin, 2013). Bu çalışmalara göre, bu faktörler arasında burs programları önemli bir itici güç olmuştur ve bu programlar, Türkiye’deki uluslararası öğrenci sayısındaki artışın sebeplerinden biridir. Önemli bir değişiklik, 1993 yılında Türk hükümeti tarafından başlatılan ve “Millî Eğitim Bakanlığı” tarafından denetlenen Büyük Öğrenci Projesi’nin başlatılmasıydı; bu proje, uluslararası öğrencileri teşvik etmeyi ve çekmeyi amaçlıyordu. “Büyük Öğrenci Projesi”nin başlatılmasından sonra, 1997 yılına kadar uluslararası öğrenci sayısında sürekli bir artış yaşanmış, ardından 2003 yılına kadar büyük bir düşüş olmuştur. Ancak 2004 yılında trend yeniden yükselmeye başlamış ve 2013 yılına gelindiğinde Türkiye, yaklaşık 55.000 uluslararası öğrenci kabul etmiştir (Özoğlu vd., 2015: 224-225).

Türkiye, 1993’te Büyük Öğrenci Projesi’nin başlatılmasının ardından, Rusya ve Avrupa üniversitelerinin yanı sıra, komşu ülkelerden ve Orta Asya’dan gelen öğrencileri kabul eden büyük ülkelerden biri haline gelmiştir. Bu durum, Orta Asya ülkeleri ile Türkiye arasındaki ilişkilerde olumlu bir etki yaratmıştır. 2010 yılında “Büyük Öğrenci Projesi” resmi olarak sona ermiş olsa da Türkiye, yurt dışındaki uluslararası öğrencileri çekme konusundaki kararlılığını, yeni kurulan Yurt Dışındaki Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı aracılığıyla dünya genelindeki uluslararası öğrencilere yönelik rolünü sürdürerek ve bu alandaki istekliliğini göstererek devam ettirmiştir (Alimukhamedov, 2015: 119). Türkiye Cumhuriyeti’nin uluslararası öğrencilere yönelik politikası, öğrencilerin Türkiye’ye gelmesini teşvik eden kültürel, dini ve tarihi bağlar gibi etkili faktörlerle bağlantılıdır. Türkiye’deki uluslararası öğrenciler, öncelikle Türk Cumhuriyetleri, Kafkaslar, Balkanlar, Kuzey Afrika ülkeleri ve Orta Doğu ülkelerinden gelen öğrencilerdir. Bu durum, bir zamanlar Osmanlı Devleti’nin sınırları içinde bulunan ülkelerden gelen öğrencilerin Türkiye’yi yükseköğretim için cazip bir seçenek olarak gördüklerini göstermektedir. Ancak, Türkiye’nin Orta Asya ve Afrika’dan öğrenci çekme politikasının, diğer öğrenci kabul eden ülkelere farklı olarak, devlet dışı aktörlere ihtiyaç duyduğunu belirtmek önemlidir. Türkiye’nin uluslararası öğrencileri çekme çabalarında karşılaştığı zorluk, birçok üniversitenin hazırlıksız olması ve Türk toplumunun yabancılarla entegrasyona hazır olmamasıdır. Türkiye’nin devlet dışı aktörlerinin rolü, çeşitli araştırmalarda vurgulanmış ve Türkiye’nin “yumuşak gücü”ne, özellikle Afrika’nın birçok bölgesinde önemli bir katkı sağladığı ve bölgedeki uluslararası öğrenciler üzerinde büyük bir etkisi olduğu belirtilmiştir (Alimukhamedov, 2015: 119). Joseph Nye’ye göre, yumuşak güç kavramı, bir ülkenin kültürünü, politik görüşlerini ve politikalarını içeren bir koleksiyonu açıklar. Ayrıca, bir ülkenin yumuşak gücünü oluşturan diğer unsurlar arasında edebiyat eserleri, görsel medya, kültürel ürünler, ekonomik iş birliği platformları ve diplomasi, bilimsel ve teknolojik altyapı, icatlar,

sivil toplum kuruluşları ve yükseköğretim (üniversiteler, araştırma merkezleri vb.) yer almaktadır (Ünal, 2019: 5).

Ünal (2018: 114)'e göre, Türkiye, yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarıyla akademik iş birliklerini güçlendirmek ve öğretim üyeleri ile öğrenciler arasında karşılıklı değişimi sağlamak amacıyla Mevlâna Değişim Programı'nı başlatmıştır. Bu programın temel amacı, yükseköğretim kurumlarının akademik kapasitelerini artırmak ve yükseköğretimin küreselleşme sürecine katkıda bulunmaktır. Böylece Türkiye'nin zengin tarihsel ve kültürel mirası, küresel düzeyde paylaşılabılır hâle gelmektedir. Günümüzde, Türkiye'de eğitim almaları için uluslararası öğrencileri cezbetmeyi amaçlayan çeşitli girişimler ve fırsatlar bulunmaktadır.

Küreselleşen dünyada, uluslararası öğrencilerin yükseköğretimin uluslararasılaşmasındaki rolü yadsınamaz. Ev sahibi üniversiteler, özellikle ekonomik açıdan, çok sayıda yabancı öğrencinin varlığından önemli ölçüde fayda sağlamaktadır (Ali vd., 2020: 242). Bu bağlamda birçok ülke, öğrencilerin kendi ülkelerinde eğitim almalarını teşvik etmek için eğitim ve dış politikalarını bu doğrultuda şekillendirmektedir. Türkiye de uzun yıllardır uluslararası öğrenci kabul eden ülkelerden biri olarak öne çıkmaktadır. Ancak bu çalışmanın amacı doğrultusunda, hem eğitim ve eğitim politikalarının tanımı hem de uluslararası öğrencileri Türkiye'yi bir eğitim destinasyonu olarak seçmeye yönelten faktörlerin anlaşılması gerekmektedir. Bu süreci tamamlamak adına Türkiye'nin uluslararası öğrencilere yönelik dış politikasının da değerlendirilmesi önemlidir.

Seçgin'in "An Analysis of Immigrant Education Policies in Turkey" (2019: 35) başlıklı yüksek lisans tezinde vurguladığı üzere, eğitimin ne olduğunu anlamak, eğitim politikasını anlamak açısından büyük önem taşımaktadır. Seçgin'e göre, "eğitim, bireye istenilen davranışların kazandırılması sürecidir. Geniş anlamda eğitim ise, bireyin toplumun değerlerine ve yaşam tarzına uyum sağlamasına yardımcı olan bir süreç olarak tanımlanabilir." Ayrıca, eğitim politikası bireyin eğitimle ilgili hedeflerini ve beklentilerini belirlemesine yardımcı olur; bu nedenle eğitim alanındaki standartları ve görevleri etkileyerek hedeflere ulaşma yollarını şekillendirir (Seçgin, 2019: 37).

Türkiye'nin eğitim politikası son yıllarda önemli ölçüde gelişmiştir. Eğitim performansında gözle görülür iyileşmeler sağlanmış ve tüm öğrencilerin kaliteli, etkileşimli eğitime erişimi artırılmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin izledikleri yol ya da program ne olursa olsun bu gelişmeler dikkate alınmaktadır. Ancak, öğrenci performansında genel bir artış görülse de Türkiye'deki öğrencilerin temel yeterlilik düzeyleri (örneğin PISA Seviye 2) hâlen düşüktür. Ayrıca, mesleki eğitim ve öğretim (VET) alanındaki iş gücü piyasası beklentileri ve beceri çıktıları, akademik yollarla kıyaslandığında daha az gelişmiş durumdadır (OECD, 2021).

Öğrencilerin başka bir ülkede eğitim görme kararını etkileyen pek çok faktör vardır, Ünal'a (2019: 5-6) göre, bu faktörler şu şekilde sıralanabilir:

- "Ev sahibi ülkenin kapsamlı tanıtım kampanyaları yürütmesi, uluslararası öğrenci politikasına sahip olması ve eğitim kurumları hakkında yeterli bilgi sunma kapasitesi,

- Eğitim kalitesi, kurumların akademik prestiji ve akademik özgürlüğün varlığı,
- Anavatan ile ev sahibi ülke arasında diplomaların karşılıklı tanınması,
- Eğitim maliyetleri, burs olanakları ile ulaşım ve yaşam giderleri gibi ekonomik etkenler,
- Yükseköğretim kurumlarının yönetim tarzı ve öğrenci odaklı yaklaşımı,
- Ülkedeki suç oranları, ırkçı ve nefret temelli suçların varlığı ile genel güvenlik düzeyi,
- Uluslararası öğrenci sayısı, sunulan uluslararası programların çeşitliliği ve göç politikaları açısından uluslararasılaşma düzeyi,
- Ülkedeki yaşam, eğitim ve çalışma koşullarının niteliği,
- Ev sahibi ülkede akraba veya arkadaşların bulunması ile anavatanla olan coğrafi yakınlık veya tarihsel bağlar.”

Uluslararası öğrencilerin kariyer planlamalarını etkileyen önemli faktörlerden biri de çalışma izni düzenlemeleridir. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi’ne göre, “Türkiye’de bir yükseköğretim kurumunda örgün öğretim programlarına kayıtlı yabancı öğrenciler, çalışma izni almak kaydıyla çalışabilirler. Ön lisans ve lisans düzeyinde öğrenim gören yabancı öğrenciler, yalnızca öğrenimlerinin ilk yılını tamamlamalarının ardından çalışma iznine başvurabilir ve 22/05/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu uyarınca kısmi süreli olarak çalışabilirler. Lisansüstü düzeyde eğitim gören öğrenciler için bu kısıtlamalar geçerli değildir. Ayrıca, verilen çalışma izinleri, geçerli öğrenci ikamet iznini ve bu iznin sağladığı hakları ortadan kaldırmaz.” (Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı). Dolayısıyla, uluslararası öğrenciler – ister lisans ister lisansüstü düzeyde eğitim alsınlar – yalnızca resmi bir çalışma iznine sahip olmaları koşuluyla Türkiye’de yasal olarak çalışabilirler. Bu düzenlemeler, öğrencilerin mezuniyet sonrası kariyer tercihlerini önemli ölçüde etkileyebilir. Örneğin, bazı öğrenciler çalışma kısıtlamaları nedeniyle başka ülkelere göç etmeyi tercih edebilirken, bazıları kendi ülkelerine dönmeyi veya akademik yollarla ilerlemeyi seçebilir.

Bunun yanı sıra, finansal istikrar, uluslararası öğrencilerin eğitim ve kariyer süreçlerinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Yapılan araştırmalar, mali zorlukların üniversite öğrencilerinin kariyer gelişim sürecini olumsuz etkileyebileceğini göstermektedir. Bu zorluklar, genellikle öğrenci kredilerine duyulan bağımlılıktan ve mezuniyet sonrası bu kredileri geri ödeme kapasitesinden kaynaklanmaktadır. Bu durum, öğrencilerin meslek seçimlerini, staj imkanlarını ve ileri düzey eğitim kararlarını doğrudan etkileyebilmektedir.

Günümüzde birçok ülke, yükseköğretim kurumlarına uluslararası öğrenci çekmek amacıyla stratejik dış politikalar geliştirmekte ve uygulamaktadır. Bu bağlamda Türkiye de kendisini bir eğitim markası olarak konumlandırmakta ve yükseköğretim kurumlarının uluslararası tanınırlığını artırmak amacıyla çeşitli politikalar benimsemektedir. Türkiye Cumhuriyeti, dinamik dış politikası aracılığıyla; küresel değişim, kültürel etkileşim ve yükseköğretimin uluslararasılaşması gibi süreçlerin ışığında, küresel profilini güçlendirmeye, rekabet gücünü artırmaya ve uluslararası ilişkilerini derinleştirmeye yönelik stratejiler geliştirmektedir. Bu kapsamda, kültürel ilerleme ve yükseköğretimde uluslararasılaşma yoluyla yurtdışındaki kurumlarla iş birliği fırsatları genişletilmekte; üniversiteler ile

uluslararası girişimler arasında bilgi paylaşımı, destek ve rehberlik ortamları yaratılmaktadır. Türkiye'nin dış politikası, eğitim diplomasisinin bir aracı olarak kullanılarak, Türkiye'de öğrenim görmek isteyen uluslararası öğrenciler için çeşitli tanıtım kampanyaları, burs imkanları ve finansal destekler sağlamaktadır. 1990'lı yıllarda başlatılan "Büyük Öğrenci Projesi", bu sürecin en önemli adımlarından biri olmuştur. Söz konusu proje ile Türkiye, özellikle Orta Asya ülkelerinden öğrencilere burs sağlayarak hem dış politikasına ivme kazandırmış hem de kültürel ve akademik etkileşim aracılığıyla bu ülkelerle ilişkilerini güçlendirmiştir.

Uluslararası öğrenciler konusunda, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Dışişleri Bakanlığı gibi devlet kurumları, Türkiye'nin uluslararası eğitim stratejilerinin yürütülmesinde merkezi bir rol oynamaktadır (Nguluma vd., 2019: 32). Bu kurumlar; öğrencilerin kabul süreçlerinden entegrasyon politikalarına kadar uzanan geniş bir yelpazede faaliyet göstermektedir. Özellikle Afrika ülkeleriyle geliştirilen dış politikalar, Türkiye'nin yükseköğretim diplomasisinde önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye, Afrika ülkelerinin bağımsızlıklarını kazanmalarından itibaren bu ülkelerle kalıcı ilişkiler geliştirme hedefi doğrultusunda çeşitli dış politika araçları kullanmış; bu doğrultuda, Afrikalı öğrencilere burs olanakları sağlayarak Türk üniversitelerinde eğitim alma fırsatları sunmuştur. 1980'lerde yalnızca yaklaşık 200 Afrikalı öğrencinin faydalandığı bu imkanlar, 2010 yılı itibarıyla 2.000'e, 2023 yılında ise yaklaşık 60.000'e ulaşmıştır (Atabaş ve Köse, 2023: 368). Bu artış, Türkiye'nin Afrika ile olan ilişkilerinde eğitim temelli yumuşak güç stratejisinin ne denli etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Türkiye Bursları, uluslararası öğrencilere yönelik devlet destekli bir burs programıdır. 2010 yılında "Büyük Öğrenci Projesi"nin sona ermesinin ardından, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı kurulmuştur. Başkanlık, Türkiye'de eğitim almak isteyen uluslararası öğrencilere burs sağlamanın yanı sıra, yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının ve ilgili toplulukların etkinliklerini organize edip yürüterek kültürel, sosyal ve ekonomik ilişkileri teşvik etmeyi ve pekiştirmeyi amaçlamaktadır. 2012 yılında, Türkiye Bursları, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) koordinasyonunda uygulanmaya başlanmıştır. Burs programının amacı, Türkiye ile diğer ülkeler arasında karşılıklı faydalı ilişkiler kurmak ve bu ilişkileri geliştirmektir (Türkiye Bursları).

Türkiye Bursları, "dünya çapında kapsamlı burslar" olarak kabul edilmektedir. Bu burslar, öğrencilere hem burs hem de üniversite ve bölüm yerleştirmesi sağladığı için diğer burs programlarından farklı ve benzersizdir. Ayrıca, Türkiye Bursları; burs ücreti, aylık harçlık, sağlık sigortası, konaklama, uçak bileti ve dil kursu gibi avantajlar sunmaktadır. Türkiye'deki en prestijli üniversitelerde burs alırken, öğrenciler ücretsiz akademik ve kültürel programlara da erişim sağlamaktadır (Türkiye Bursları).

3. LİTERATÜR TARAMASI

Literatürde, uluslararası öğrencilerin kariyer planlamasını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Öğrencilerin kariyer planlaması ve gelişimini etkileyen faktörler, genellikle kişisel belirleyiciler ile sosyal ve ekonomik etkenler tarafından şekillendirilmekte ve bireyin kimliğini geliştiren alanların

etkileşimiyle yönlendirilmektedir. Bir kişinin belirli bir süre için geçerli olan kariyer tercihleri, genellikle iş piyasası ve ekonomik durum, aile dinamikleri, eğitim ve bireyin kişisel davranışları gibi faktörlerden etkilenmektedir (Temel ve Erkanlı, 2017: 1-2). Khanna ve Sareen (2020)’ye göre, kariyer kararlarını etkileyen en önemli faktörlerden biri aile ortamıdır; çünkü bu ortam, çocuğun kişiliğinin temelini oluşturur. Bir bireyin kişiliğinin şekillenmesinde, ebeveynlerin yetiştirme tarzı büyük bir rol oynar ve ebeveynlerin değerleri çocuklarına aktarılır (2020: 1). Buna ek olarak, uluslararası öğrencilerin kariyer planlaması kültürel faktörlerden de etkilenebilir. Öğrencilerin kariyer seçimleri; değerler, ahlaki normlar ve inançlar gibi kültürel unsurlar tarafından şekillendirilebilir. Uluslararası öğrencilerin kariyer planlaması; iş, kültür ve aile bakış açıları bağlamında değerlendirildiğinde, bazı aileler çocuklarının kendi ayakları üzerinde durmasını ve para kazanmasını isterken, bazıları başarı odaklı olmalarını bekleyebilir. Diğer bazı aileler ise çocuklarının dikkat çekmemesi gerektiğine inanabilir. Benzer şekilde, aile yapısındaki kurallar, güç ilişkileri ve geniş aile üyelerinin (amca, kuzen, dede gibi) etkisi de öğrencilerin kariyer seçimlerini ve eğitimlerini belirleyebilir. “Ebeveynlerle yüzleşmek veya onlara karşı çıkmak saygısızlık olarak görülebilir” ve bu durum, çocuğun hangi programı ve kariyer yolunu takip etmesi gerektiğinin aile tarafından dikte edilmesine yol açabilir (Chope ve Consoli, 2006: 86-87).

Ayrıca, üniversite öğrencilerinin kariyer seçimleri; arkadaşlıklar, finansal durum ve ailenin etkisi gibi faktörler tarafından şekillendirilmektedir. Aile faktörü, bireyin kariyer kararlarıyla ilgili hedefleri üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir. Ailenin etkisi; ilişkiler, tutkular, hedefler, başarılar, eylemler ve ilgi alanları gibi birçok unsuru paralel şekilde etkileyen bir faktördür (Temel ve Erkanlı, 2017: 2). Ailenin etkisinin yanı sıra, kültürlerarası uyum süreci de uluslararası öğrencilerin kariyer planlamasında önemli bir rol oynar. Kültürlerarası uyum, bireyin ev sahibi ülkenin kültürüne adapte olma sürecini ifade eder. Fee tarafından yapılan araştırmaya göre, kültürlerarası uyum süreci; kültürel asimilasyon, yönelim kaybı (disorientation) ve kültürlerarası adaptasyon gibi farklı aşamalardan oluşmaktadır (Lee, 2021: 542-543).

Kültürel adaptasyon sürecinde, uluslararası öğrenciler ev sahibi ülkenin kültürüne ve yeni bir ortama uyum sağlarken bazı zorluklarla karşılaşabilirler. Bu zorluklar, öğrencilerin sosyalleşmesini, entegrasyonunu, güven duygusunu, eğitim ve iş performansını, yerel iş gücünü anlama sürecini ve gelecekte bu yeni çevreyi kariyerlerini sürdürmek için bir çalışma ortamı olarak seçme isteklerini doğrudan etkileyebilir (Lee, 2021: 543). Kariyer alanı seçiminin etkinliği, karar verme aşamasında mevcut olan doğru ve güncel bilgilere büyük ölçüde bağlıdır. Doğru ve en güncel bilgilerin sağlanması, karar verme sürecinin etkinliğini önemli ölçüde etkileyebilir (Al-Abri ve Kooli, 2018: 106).

Üniversite tarafından sunulan destek sistemleri aracılığıyla sağlanan kariyer bilgilerine erişim, öğrencilerin kariyer kararlarını verme süreçlerini etkileyebilir ve uluslararası öğrencilerin kariyer seçimlerini ve planlamalarını kolaylaştırmaya yardımcı olabilir. Shen (2021)’e göre, kariyer danışmanlığı, özgeçmiş (CV) yazımı ve üniversitenin sunduğu destek sistemlerine yeterince erişimi olmayan öğrenciler, gelecekleri hakkında daha fazla kararsızlık yaşayabilir ve net kariyer hedeflerinden yoksun olabilirler. Bu durum, öğrencilerin hangi seçeneklerin gerçekten uygulanabilir olduğu

konusundaki bilgilerini ve eğitim seçimlerini etkileyerek, yeteneklerine veya kariyer hedeflerine uygun olmayan bir programı seçmelerine neden olabilir (Shen, 2021: 2115).

Dil, iletişimin en etkili araçlarından biridir. Temel işlevleri arasında düşüncelerin, duyguların ve görüşlerin ifade edilmesi, sosyal etkileşimin sağlanması, sesin etkin kullanımı ve bireysel kimliğin yansıtılması yer almaktadır (Buarqoub, 2019: 69). Bu bağlamda, Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenen uluslararası öğrenciler açısından dil engeli, en yaygın ve belirleyici zorluklardan biri olarak öne çıkmaktadır. Söz konusu engel, öğrencilerin sosyal etkileşimlerini, akademik süreçlerini ve genel başarı düzeylerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Demirel ve Serbes, 2023: 306). Ev sahibi ülkenin dilini anadili olarak konuşmayan uluslararası öğrenciler, bu dili öğrenmek zorunda kaldıkları için, dil engeli çoğu zaman önemli bir uyum sorunu hâline gelebilir. Akademik çevrede akranlarıyla iletişim kuramama, başarısızlık, stres, kaygı, yalnızlık, kültürel şok, finansal sıkıntılar, uygun konaklama bulamama ve günlük yaşama adapte olamama gibi sorunlar, öğrencilerin karşılaştığı başlıca güçlükler arasında yer almaktadır. Bu unsurlar, doğrudan kariyer planlamalarını da sekteye uğratabilmektedir (Demirel ve Serbes, 2023: 306).

Buna ek olarak, öğrenim harçları, kırtasiye giderleri ve genel yaşam masrafları gibi ekonomik yükümlülükler, öğrenciler açısından ciddi finansal kısıtlamalara neden olabilmektedir. Tam zamanlı bir işte çalışmaları yasal olarak sınırlı olan uluslararası öğrenciler, bu maliyetleri karşılamakta zorluk yaşayabilmektedir (Moore vd., 2021: 1). Söz konusu mali baskılar, öğrencilerin mezuniyet sonrasında daha gelişmiş ülkelere yönelme veya kendi ülkelerine dönerek kariyer fırsatlarını değerlendirme kararlarını etkileyebilmektedir.

Uluslararası öğrencilerin iş gücü piyasasında istihdam edilebilme kapasitelerini kısıtlayan bir diğer önemli unsur ise önceki iş deneyimi eksikliğidir. Bu durum, öğrencilerin mezuniyet sonrası mesleki kariyerlerine dair beklentilerini ve iş bulma olasılıklarını büyük ölçüde olumsuz etkileyebilmektedir (Gribble vd., 2017). Nitekim staj, yarı zamanlı iş deneyimi ve mezuniyet sonrası eğitim programlarına erişimde yaşanan kısıtlılıklar, kariyer planlamaları üzerinde doğrudan belirleyici olabilmektedir. Günümüzde öğrencilerin mezuniyet sonrası iş bulma konusunda yaşadığı belirsizlik, hem uluslararası eğitim tercihlerinde hem de uzun vadeli kariyer kararlarında önemli bir rol oynamaktadır (P.A. Nilsson, 2016: 614).

4. HİTİT ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ'NDE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN KARIYER VE ÖĞRENİM ALGILARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

4.1. Araştırmanın Önemi

Bu çalışma, Hitit Üniversitesi'ne kayıtlı uluslararası öğrencilerin kariyer planlaması üzerinde etkili olan faktörleri incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın kapsamı, Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi uluslararası öğrencilerini içermektedir. Hitit Üniversitesi, 17 Mart 2006 tarihinde

Çorum ilinde kurulmuş bir devlet üniversitesidir. Üniversite, çeşitliliğe açık bir kurum olarak, yıllar içinde kayıtlı uluslararası öğrenci sayısında önemli bir artış göstermiştir. Hitit Üniversitesi verilerine göre, kuruluşundan itibaren 2024 yılı itibarıyla üniversitede öğrenim gören uluslararası öğrenci sayısı 1.294'e ulaşmıştır. Sadece İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde ise, 2024 yılı verilerine göre 593 uluslararası öğrenci eğitim almaktadır. Bu öğrencilerin 234'ü Azerbaycan'dan gelmekte olup, bu sayı uluslararası öğrenci nüfusunun neredeyse yarısını oluşturmaktadır. Diğer öğrencilerin 67'si Somali, 40'ı Gambia'dan olmak üzere toplamda 207 öğrenci Afrika kıtasından gelmektedir.

Bu çalışmanın özgünlüğü, 2017 yılından bu yana yurtdışından öğrenci kabul eden Hitit Üniversitesi'nde, henüz uluslararası öğrencilere yönelik bir araştırmanın yapılmamış olmasından kaynaklanmaktadır. Çalışmanın önemi, Hitit Üniversitesi bünyesinde, doğrudan uluslararası öğrencilere yönelik gerçekleştirilen ilk tematik araştırma olması yatmaktadır. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı; uluslararası öğrencilerin kariyer planlamaları üzerindeki üniversitenin etkisini ve öğrencilerin kent ve üniversiteye ilişkin düşüncelerini ortaya koymaktır.

4.2. Araştırmanın Kapsamı

Araştırma, Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde 2023-2024 akademik yılında lisans ve lisansüstü öğrenim gören 60 uluslararası öğrenciyle gerçekleştirilen anketler sonucu elde edilen veriler doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Uluslararası öğrencilerin kariyer planlamalarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma, nicel araştırma yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında, 2023-2024 akademik yılı içerisinde öğrenim gören yaklaşık 600 uluslararası öğrenciden, rastgele örnekleme yöntemiyle 60 öğrenci ile görüşmeler yapılmıştır. Zaman kısıtı ve her öğrencinin ankete katılımının sağlanmasının mümkün olmaması nedeniyle örneklem, %10'luk bir oranla sınırlı kalmıştır.

Anketin ilk dört sorusu, demografik bilgileri içermekte olup, takip eden üç soru Türkiye'yi ve Hitit Üniversitesi'nde öğrenim görmeyi nasıl öğrendikleri ile tercih nedenlerine ilişkin sorulardan oluşmaktadır. Devamındaki 15 soru, katılımcıların üniversiteden aldıkları eğitimin tatmin düzeyini, üniversitenin kariyer planlamalarına katkısını ve kentle kurdukları ilişkilerle ilgili düşüncelerini ölçmek amacıyla 1-9 puan aralığında değerlendirilmiştir. Son 8 açık uçlu soru ise, öğrencilerin üniversite sonrası planlarını, kentteki güvenlik algılarını, bu üniversiteyi tekrar seçip seçmeyeceklerini ve başkalarına önerip önermeyeceklerini sorgulamaktadır. Tüm sorular hem İngilizce hem de Türkçe dillerinde hazırlanmış olup, katılımcılara tercih ettikleri dilde sorulmuştur.

Tablo 1. Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde Anket Uygulanan 60 Uluslararası Öğrencinin Demografik Bilgileri

Sınıf	Ülke	Ülke
-------	------	------

1.	18	Gambiya	21	Zambiya	2
2.	17	Nijerya	7	Mısır	1
3.	18	Gabon	3	Irak	2
4.	7	Sierra Leone	2	Suriye	1
Cinsiyet		Kenya	3	Filistin	1
Kadın	18	Etiyopya	2	Yemen	1
Erkek	42	Kamerun	1	Azerbaycan	3
Bölüm		Fildişi Sahili	1	Özbekistan	1
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	31	Moritanya	1	Türkmenistan	1
Uluslararası İlişkiler	25	Burkina Faso	1	Endonezya	1
İktisat	2	Sudan	1	Pakistan	1
Maliye	1	Nijer	1		
İşletme	1	Somali	1		
TOPLAM				60	

4.4. Araştırmanın Bulguları ve Değerlendirmesi

Görüşmelere katılan öğrencilerin 18'i kadın ve 42'si erkek olup, Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi bünyesinde öğrenim gören toplam 60 öğrenci bu çalışmaya katılmıştır. Katılımcılar, -ağırlıklı olarak- Afrika ülkelerinden (Gambiya, Nijerya, Zambiya, Kamerun, Burkina Faso, Gabon, Mısır, Somali, Fildişi Sahili, Moritanya, Sierra Leone, Kenya, Sudan ve Etiyopya), Orta Doğu ülkelerinden (Irak, Suriye, Yemen, Pakistan), Türk Cumhuriyetleri'nden (Azerbaycan, Türkmenistan ve Özbekistan) ve Güneydoğu Asya'dan (Endonezya) gelen öğrencilerden oluşmaktadır. En fazla katılımcı, 21 öğrenciyle Gambiya'dan gelmiştir.

Bu öğrencilerin çoğunluğu, üniversitenin %100 İngilizce eğitim veren bölümleri arasında yer alan Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünden (31 öğrenci) ve Uluslararası İlişkiler bölümünden (25 öğrenci) oluşmaktadır. Diğer öğrenciler ise Maliye, İşletme ve İktisat bölümlerine dağılmaktadır.

Hitit Üniversitesi'nde eğitim görmek isteyen öğrencilerin çoğunluğu, üniversiteye başvuruda bulunmadan önce aile ve arkadaş çevresi tarafından önerilmiş olup, toplamda 42 öğrenci bu şekilde başvurduklarını belirtmiştir. 8 öğrenci internet üzerinden araştırma yaparak, 2 öğrenci ajanslar aracılığıyla, 6 öğrenci ise diğer kaynaklardan bölüm ve üniversite hakkında bilgi edinerek bu okulu tercih etmiştir.

Öğrencilere, Türkiye'de ve Hitit Üniversitesi'nde öğrenim görmek istemelerinin nedenleri sorulduğunda, 41 öğrenci Türkiye'nin ve üniversitenin bütçelerine uygunluğunu, iyi eğitim fırsatlarını, dinsel nedenleri, kültürel yakınlıkları ve güvenlik gibi cazip özellikleri vurgulamıştır. 4 öğrenci, yalnızca İngilizce eğitim fırsatından dolayı bu üniversiteyi tercih ettiklerini belirtirken, 4 öğrenci geldikleri ülkelerdeki politik ve ekonomik koşullardan dolayı bu seçimi yapmak zorunda kaldıklarını ifade etmiştir. 6 öğrenci ise farklı nedenlerle Türkiye ve Hitit Üniversitesi'nde eğitim görmek istediklerini açıklamıştır.

Öğrencilerin okudukları bölümleri neden seçtiklerine ilişkin soruya ise, 17 öğrenci entelektüel ilgilerini, 13 öğrenci İngilizce eğitim fırsatını, 8 öğrenci bölümlerinin gelecekteki kariyer planlarına uygunluğunu, 9 öğrenci kendi ülkeleriyle ilgili gelecekte yapmak istedikleri planlara dayalı olarak bu bölümleri seçtiklerini belirtmiştir. 3 öğrenci ise diğer nedenlerle tercihlerini açıklamıştır.

Tablo 2. Uluslararası Öğrencilerin Kariyer Planlamalarına Üniversitenin ve Kentin Katkısının Ortalama Değeri (1-9 Arası).

Sorular	Ortalama Değeri
1. Üniversiteniz tarafından sunulan kariyer danışmanlığı hizmetlerinin etkinliğini nasıl değerlendirirsiniz?	4.35
2. Kurumunuzun sunduğu akademik destek hizmetlerinden ne kadar memnunsunuz?	4.61
3. Staj ve yarı zamanlı iş arayan uluslararası öğrenciler için mevcut destek ve kaynaklardan ne kadar memnunsunuz?	2.91
4. Üniversiteniz öğrencileri yerel iş piyasasında iş görüşmelerine ve özgeçmiş yazmaya ne düzeyde hazırlıyor?	3.15
5. Üniversitenizin akademik kariyer yolunuza rehberlik etmedeki desteğini ne düzeyde değerlendirirsiniz?	4.13
6. Üniversitenin gelecekteki kariyer planınız için ne düzeyde olumlu bir katkısı olduğunu düşünüyorsunuz?	4.18
7. Diğer öğrenci gruplarıyla (Türk veya diğer milletlerden) ne düzeyde bir sosyal hayatınız var?	4.64
8. Eğitiminizi şu anda okuduğunuz üniversitede tamamlamayı ne düzeyde düşünüyorsunuz?	6.22
9. Kişisel deneyimlerinize göre, Türkiye'nin uluslararası öğrenci politikası ne düzeyde tatmin edici?	4.22
10. Buradaki eğitim beklentilerinizi ne düzeyde karşılıyor?	4.40
11. Üniversitedeki öğretim görevlileri öğretim yöntemleri açısından beklentileriniz ne düzeyde karşılanıyor?	4.65
12. Seçtiğiniz çalışma programının kişisel gelişiminize ne ölçüde katkı sağladığını düşünüyorsunuz?	5.95
13. Okuduğunuz şehirdeki yaşam kalitesinden ne kadar memnunsunuz?	4.95
14. Kendi ülkenize kıyasla şehrinizdeki iş piyasası fırsatlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?	3.45
15. Akademik programınızın sizi istediğiniz kariyere ne düzeyde hazırladığını düşünüyorsunuz?	5.06

Tablo 2'ye göre, en düşük puan, kentin kaynaklarının uluslararası öğrencilere uygun iş ve staj olanakları sunmasına ilişkin soruda (Soru 3) alınmıştır. Bunu takiben, üniversitenin öğrencileri iş piyasasına hazırlaması ile ilgili soruya (Soru 4) da en düşük ikinci puan verilmiştir. Üçüncü en düşük puan ise kentin iş olanaklarının, öğrencilerin kendi ülkeleriyle kıyaslandığında nasıl bir düzeyde olduğunu sorgulayan 14. soruda elde edilmiştir. Bu bulgular, öğrencilerin en memnuniyetsiz oldukları konuların başında Çorum ilinin uluslararası öğrencilere yönelik iş fırsatları sunamaması olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin kariyer planlarına yönelik doğrudan olarak üniversitenin katkısının sorulduğu 5. ve 6. sorular, ortalama 4.1 puan ile en düşük değerlere sahipken, eğitim beklentileri ile ilgili 11. soru 4.51 düzeyinde bir puan almıştır. Kariyer gelişimiyle ilgili diğer bir soru olan 15. soru ise 5.19 puan almıştır. Bu sonuçlar, öğrencilerin genel olarak Çorum'daki iş olanaklarının son derece sınırlı olduğunu düşündüklerini ve üniversite eğitiminin kariyer gelişimi için yeterli olmadığına kanaat getirdiklerini göstermektedir. Özellikle, çoğunluğunu Afrikalı katılımcılar oluşturan öğrenciler, kendi ülkeleriyle kıyaslandığında bile uluslararası öğrenciler için iş olanaklarının son derece düşük kaldığını ifade etmişlerdir (Soru 14).

Tablo 3. Açık Uçlu Sorular

Üniversite, Kent ve Yaşam Koşullarıyla İlgili genel Sorular

Bu üniversiteden nasıl haberdar oldunuz?
Neden Türkiye’de ve şu anki üniversitenizde okumayı seçtiniz?
Bölümü seçmenizdeki etkili olan etmen nedir?
Dil engeli ve çalışma izninin kariyer planlamanızı etkilediğini düşünüyor musunuz? Neden?
Mezun olduktan sonraki planlarınız neler?
Okuduğunuz üniversiteyle ilgili düşünceleriniz neler? Olumlu ve olumsuz yanları nelerdir? Uluslararası öğrencilere katkı sunabilmesi için üniversite kendisini nasıl geliştirebilir?
Tekrar seçme şansınız olsaydı, üniversitenizde okumayı seçer miydiniz? Neden?
Türkiye dışında tercih ettiğiniz bir ülke oldu mu? Türkiye sizin için öncelikli veya tek tercih miydi?
Türkiye’de/Çorum’da kendinizi güvende hissediyor musunuz? Herhangi bir ayrımcılığa maruz kaldınız mı?
Eğitim görmek için Türkiye’yi tavsiye eder misiniz?
Üniversitenizi tavsiye eder misiniz? Neden?

İş bulma konusuyla ilgili olarak sorulan açık uçlu soruya verilen yanıtlara göre, “Dil engeli ve çalışma izninin kariyer planlamasını etkilediğini düşünüyor musunuz?” sorusuna 30 öğrenci “evet”, 26 öğrenci ise “hayır” yanıtı vermiştir. Mezuniyet sonrası planlarına ilişkin soruda ise yalnızca 5 öğrenci Türkiye’de kalmayı tercih ettiğini belirtmiştir. Türkiye’de kalmak istemeyen öğrencilerin en temel gerekçesi, Türkiye’de iş bulma konusunda zorluk yaşadıklarını düşünmeleridir. 25 öğrenci, öğrenim süreci boyunca edindikleri bilgileri kendi ülkelerinde değerlendirmeyi planlarken, 28 öğrenci ise Türkiye’den başka bir ülkeye gidip, orada öğrenim görmek veya çalışmak istediklerini ifade etmiştir. Bu öğrencilerin yurt dışına gitme motivasyonlarından biri, yurt dışından kabul alabilme ve daha iyi iş olanaklarına ulaşmaktır. Örneğin, 5 numaralı öğrenci şu şekilde yanıt vermiştir: “Başka bir ülkeye yerleşmek ve lisansüstüne başvurmak. Umarım bu üniversite yurt dışında geçerlidir (buradaki eğitim sisteminin yurt dışında geçerli olup olmadığını bilmiyorum).” 38 numaralı öğrenci ise, “Kendi ülkeme gitmeyi tercih ederim. Türkiye’de hiçbir şekilde iş fırsatı yok.” şeklinde yanıtlamıştır. Benzer şekilde, 38 numaralı öğrenci, “Türkiye’de kalmayı planlamıyorum. Başka bir ülkede eğitimime devam etmeyi ve çalışmayı planlıyorum” demiştir.

“Üniversitenin olumlu ve olumsuz yanları nelerdir?” sorusuna verilen yanıtlarda, 6 numaralı öğrenci olumsuz bir yön olarak “daha fazla iş fırsatları ve staj” imkanının olması gerektiğini ifade etmiştir. 11 numaralı öğrenci ise, “en başta uluslararası öğrencilere yarı-zamanlı iş fırsatları sunulmamakta” olduğunu en önemli olumsuz yön olarak belirtmiştir. 33 numaralı öğrenci ise “Üniversite, uluslararası öğrencilerin iş fırsatı bulabilmeleri için çalışma yapmalı” şeklinde bir görüş bildirmiştir. Bu yanıtlardan, Hitit Üniversitesi ve Çorum kentinin sosyo-ekonomik koşullarının, uluslararası öğrenciler tarafından iş fırsatlarının yetersiz olduğu yönünde eleştirildiği anlaşılmaktadır.

Üniversitenin yıllık okul ücretlerinde zaman içinde belirgin bir değişim gözlemlenmektedir. Başlangıçta, yaşam koşullarının ekonomik olması ve üniversite harçlarının düşük seviyede bulunması, özellikle Afrikalı öğrenciler için Türkiye’yi tercih etme nedenlerinden biri olmuştur. Ancak, yıllar içinde uygulanan düzensiz fiyat politikaları nedeniyle, öğrenciler okul ücretlerini yüksek bulmaktadırlar. Başlangıçta ekonomik açıdan uygun olduğu için Türkiye’yi (özellikle Hitit Üniversitesi’ni) tercih eden 9 öğrenci bulunurken, buna karşılık 11 öğrenci okul ücretlerinin yüksek olmasından şikâyet etmektedir.

7 ve 46 numaralı öğrenciler ise, başlangıçta uygun fiyatlarla eğitim aldıklarını ancak değişen ücret politikası nedeniyle eğitim maliyetlerini artık pahalı bulduklarını belirtmişlerdir.

Yabancı öğrenciler için bir diğer önemli sorun ise, müfredatın yeterince zorlu ve kapsamlı olmamasıdır. Öğrenciler, özellikle tek tip öğrenim yöntemlerinin yerine daha zenginleştirilmiş bir müfredat önerisinde bulunmaktadır. 30 numaralı öğrenci, “Yönetim, çok sayıda müfredat dışı etkinlik, proje, araştırma, öncü sunumlar, değişim programları ve kulüp etkinlikleri sunmalıdır. Tüm bunlar, öğrencilerin mezuniyet öncesi potansiyel becerilerini geliştirmeleri ve akademik kariyerlerine güvenmeleri için yararlı olabilir. Mezun olduktan sonra bazı öğrenciler, yetersiz öğrenme materyalleri ve eksik müfredat dışı etkinlikler nedeniyle potansiyel becerilerinin farkında bile olmayabilirler. Bu durum, öğrencilerimizin düşük performansına ciddi katkıda bulunmaktadır” şeklinde bir görüş bildirmiştir. 6 numaralı görüşmeci ise, “Müfredat açısından güçlü değil” yorumunu yapmış ve bir başka soruya ise, “Daha fazla müfredat, iş ve staj fırsatına gereksinim duyuyoruz” şeklinde bir yanıt vermiştir.

“Eğitim görmek için Türkiye’yi önerir misiniz?” sorusuna 15 öğrenci “evet”, 25 öğrenci ise “hayır” yanıtını vermiştir. “Eğitim görmek için Hitit Üniversitesi’ni önerir misiniz?” sorusuna ise bu öğrencilerden 19’u “evet”, 36’sı ise “hayır” şeklinde yanıt vermiştir. Öneren ve önermeyen öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Öğrenciler, tüm sınıf düzeylerinde hem üniversiteyi öneren hem de önermeyen kişiler olarak dağılmıştır. Bu da okulun ilk yılında memnuniyet düzeyinin yüksek olup daha sonra düşmesine dair herhangi bir bulguya ulaşılmadığını göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı, Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi bünyesindeki tüm lisans öğrencilerinin, özellikle uluslararası öğrencilerin kariyer planlamasını etkileyen faktörleri incelemektir. Araştırma bulgularına göre, uluslararası öğrencilerin kariyer planlamalarını etkileyen temel faktörler dil engeli, çalışma izninin mevcudiyeti ve ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyi olarak belirlenmiştir. Öğrenciler, gelecekteki kariyer alanlarıyla bağlantılı olarak eğitim süreçlerinde bir kariyer seçimi yaparken bazı zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Ancak, bu araştırma sonuçlarına göre, Türkiye’deki uluslararası öğrenciler, eğitim hayatları boyunca sosyal yaşam, eğitim süreçleri ve çalışma alanlarını seçme konusunda sınırlı bir özgürlüğe sahip olmakta ve bu durum, özellikle dil engeli nedeniyle daha da zorlaşmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre, Türkiye’yi tercih etme sebeplerinin başında güvenlik, kültürel yakınlık ve ekonomik imkanlar gelmektedir. Ancak, ülke koşullarındaki düzensizlikler, yarı-zamanlı iş olanaklarındaki sınırlılıklar, dil engelleri ve zaman zaman karşılaşılan ırkçılık ve ayrımcılık gibi dezavantajlar öne çıkan engeller olarak belirlenmiştir. Bu dezavantajlar, öğrencilerin gelecekteki iş bulma ve kariyer geliştirme süreçlerinde karşılaşacakları zorlukları artırmaktadır. Bu sebeple, öğrencilerin eğitim aldıkları ülkede iş ve kariyer imkanlarına dair kapsamlı bir planlama yapmakta tereddüt ettikleri gözlemlenmiştir.

Araştırma bulguları, Hitit Üniversitesi'nde, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi ile Uluslararası İlişkiler bölümlerinde sunulan %100 İngilizce programların, üniversite tercihinde belirleyici faktörlerden biri olduğunu ortaya koymaktadır. Üniversitenin özgün özellikleri, özellikle eğitim dili, üniversite seçimini etkileyen faktörlerden biriyken, mezuniyet sonrası kariyer planlamasında üniversitenin eğitim aldığı ülkede sürdürülmesi gerektiğine dair belirgin bir etki gözlemlenmemektedir. Üniversite, kariyer gelişimini desteklemek için sunduğu olanaklar açısından yeterli görülse de, uluslararası öğrencilerin kariyerlerini eğitim aldıkları ülkede sürdürme kararı almaları için yeterli fırsatlar sağlanmamaktadır.

Ünal'ın sıraladığı itici etmenler üzerinde genel bir değerlendirme yapacak olursak, ev sahibi ülkenin kapsamlı tanıtım kampanyaları yürütmesinin hem Türkiye hem de Hitit Üniversitesi özelinde öğrenci çekebilme başarısını sağlamış bir politika olarak öne çıktığı söylenebilir. İnternet üzerinden yapılan araştırmalar, İngilizce eğitim verilmesinin uluslararası öğrenciler için etkili bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, ülkedeki suç oranları, ırkçı nefret suçlarının varlığı ve güvenlik düzeyi açısından, Türkiye ve özellikle Çorum ili, güvenli bir ortam olarak algılandığı için tercih nedeni olmuştur. Bazı öğrencilerin ırkçılıkla ilgili ayrımcılığa maruz kaldıklarını belirtmelerine rağmen, bu durum diğer öğrencilere kıyasla oldukça az sayıda kalmaktadır.

Anavatan ile ev sahibi ülkenin diplomalarının karşılıklı tanınması da önemli bir tercih nedeni olarak öne çıkmaktadır. Türkiye, Bologna Süreci kapsamında Avrupa'da geçerli olan diplomalar sunmakta ve Afrika ülkelerindeki geçerliliği ile bu özelliği uluslararası öğrenciler için cazip kılmaktadır. Öğrencilerin, ailesinin bir üyesi veya tanıdıklarının Türkiye'de olması da bir başka önemli tercih nedenidir. Uluslararası öğrenci sayısının artması, İngilizce programların bulunması ve göç politikalarındaki düzenlemeler gibi faktörler de Türkiye'nin ve Hitit Üniversitesi'nin uluslararasılaşma düzeyini artırarak avantaj sağlamaktadır.

Bununla birlikte, Ünal'ın belirttiği diğer etmenler, özellikle eğitim maliyetleri, burs imkanları, ulaşım ve yaşam giderleri, yükseköğretim kurumlarının yönetim tarzı, ülkedeki yaşam koşulları, eğitim kalitesi ve prestij gibi konular, öğrencilerin en çok şikâyet ettiği hususlar arasında yer almaktadır. Bu etmenler, uluslararası öğrencilerin gelecekteki kariyer planlarını Türkiye'de sürdürmeme kararında önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle okul ücretlerinin sabit olmaması, İngilizce bilen yerel işletmelerin ve halkın yetersizliği ve öğretimin kalitesinin (müfredatın) düşük olması gibi faktörler, öğrencilerin kendi ülkelerine dönmelerine veya batıdaki diğer ülkelere gitmek istemelerine yol açmaktadır.

Karşılaşılan pek çok yapısal sorun, öneriler ve bireysel girişimlerle tamamen çözülemeyecek kadar derin ve çok katmanlıdır. Örneğin, Türkiye'nin ekonomik istikrarsızlığı ve kent yerlilerinin yabancılara yönelik hoşgörüsüz tutumları gibi faktörler, kolayca değiştirilebilecek etmenler değildir. Ancak, bu zorluklara rağmen, kentin ve üniversitenin uluslararası öğrencilerin kariyer planlamalarını desteklemek adına atacağı adımlar, gelecekteki iyileştirmeler için anlamlı ve etkili olabilir. Araştırma

sonuçları göz önünde bulundurularak, mevcut sorunların belirlenmesi ve bu sorunlara dair çözüm önerilerinin sistematik bir şekilde sunulması faydalı olacaktır.

Belirlenen Başlıca Sorunlar:

1. Kentte ulaşım hizmetlerinin yetersizliği: Uluslararası öğrenciler için ulaşım imkanlarının sınırlı olması hem günlük hayatı zorlaştırmakta hem de öğrencilerin kentle entegrasyonunu engellemektedir.

2. Yabancı öğrencilere yönelik sosyal etkinliklerin eksikliği: Kentte, özellikle uluslararası öğrencilere yönelik sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerin sayısının yetersizliği, öğrencilerin sosyal bağlarını kurmalarını engellemektedir.

3. İngilizce iş ve yaşam koşullarının eksikliği: Çorum'da ve çevresinde İngilizce bilen insan sayısının azlığı ve İngilizce dilinde iş olanaklarının kısıtlı olması, uluslararası öğrencilerin kentteki yaşamlarını zorlaştırmaktadır. Ayrıca, bu konuda bir kentsel tasarım alanının bulunmaması, öğrencilerin iş ve sosyal yaşamlarını sınırlamaktadır.

4. Çalışma iznine sahip öğrenciler için sınırlı yarı-zamanlı iş imkanları: Çalışma iznine sahip uluslararası öğrencilerin, kentte iş bulma konusunda karşılaştıkları engeller, kariyer planlamaları açısından önemli bir sorun teşkil etmektedir.

5. Akademik başarı düzeyi yüksek öğrenciler için müfredatın yetersizliği: Akademik anlamda başarılı öğrenciler için mevcut müfredatın sınırlı olması, öğrencilerin potansiyellerini tam anlamıyla gerçekleştirmelerini engellemektedir.

6. Çalışma iznine ilişkin bilgilendirme ve eğitim faaliyetlerinin yetersizliği: Çalışma izni alma sürecine ilişkin öğrencilere yeterli bilgilendirme yapılmaması, öğrencilerin yasal olarak çalışma haklarını tam olarak kullanmalarını engellemektedir.

7. Uluslararası öğrencilere yönelik üniversite içi etkinliklerin eksikliği: Üniversite içinde kültürel, sosyal ve sportif etkinliklerin yetersizliği, öğrencilerin üniversite yaşamını daha verimli geçirmelerini engellemektedir.

Çözüm Önerileri:

1. Ulaşım hizmetlerinin güçlendirilmesi: Uluslararası öğrencilerin ulaşım hizmetlerinden daha etkin faydalanabilmesi için şehirdeki ulaşım altyapısının iyileştirilmesi ve öğrencilere özel ulaşım araçları veya indirimli ulaşım kartları sağlanması önerilmektedir.

2. Şehri tanıtıcı kültürel turlar düzenlenmesi: Çorum'un tarihi ve kültürel zenginliklerini tanıtmak amacıyla belediye tarafından uluslararası öğrencilere yönelik turlar düzenlenebilir. Bu turlar, öğrencilere şehri tanıma fırsatı sunarken aynı zamanda kültürel bağ kurmalarına yardımcı olabilir.

3. İngilizce yaşam alanları yaratılması: Çorum'da ve üniversite çevresinde, İngilizce konuşulan sosyal alanlar (kafeler, sinema, kültürel etkinlikler, vb.) oluşturulabilir. Bu tür alanlar, öğrencilerin hem sosyal anlamda daha rahat iletişim kurmalarını hem de dil becerilerini geliştirmelerini sağlayabilir.

4. Yarı-zamanlı iş imkanlarının artırılması: Çalışma iznine sahip öğrenciler için daha fazla yarı-zamanlı iş fırsatları yaratılabilir. Üniversite, yerel işletmeleri öğrencilerin çalışabileceği alanlarda iş imkânları sunmaya teşvik edebilir.

5. Müfredatın güçlendirilmesi: Akademik başarı düzeyi yüksek olan öğrencilere yönelik müfredat zenginleştirilmeli ve daha fazla seçmeli ders ile öğrencilere esneklik sağlanmalıdır. Ayrıca, iş dünyasına yönelik beceri kazandıran eğitimler ve seminerler düzenlenebilir.

6. Çalışma izni konusunda bilgilendirme eğitimi verilmesi: Üniversite, öğrencileri çalışma izni alma süreci hakkında bilgilendiren eğitimler düzenlemelidir. Bu eğitimler, öğrencilerin yasal haklarını öğrenmelerini ve çalışma izni alma süreçlerini kolaylaştırmalarını sağlayacaktır.

7. Kültürel, sportif ve sosyal etkinliklerin artırılması: Üniversite içinde uluslararası öğrencilere yönelik daha fazla kültürel, sportif ve sosyal etkinlik düzenlenmelidir. Ayrıca, öğrencilere kendilerini ifade edebilecekleri kulüp ve topluluklar kurma fırsatları sunulabilir. Bu tür etkinlikler, öğrencilerin üniversite hayatından daha fazla keyif almalarını ve sosyal bağlar kurmalarını sağlayacaktır.

Bu çözüm önerileri, Hitit Üniversitesi ve Çorum ilinin uluslararası öğrencilere yönelik sundukları imkanları geliştirmek ve öğrencilere daha iyi bir eğitim deneyimi sağlamak amacıyla önemli adımlar olacaktır.

Çorum ilinin ve Hitit Üniversitesi'nin, sahip oldukları nüfus, sanayi, tarihsel miras, doğal çevre ve kültürel çeşitlilik gibi zenginliklerin, uluslararası öğrencilerin kariyer planlamalarına yönelik avantajlara dönüştürülmediği görülmektedir. Araştırma bulgularına göre, eğitim gören uluslararası öğrencilerin hemen hemen tamamı, mezuniyet sonrası kenti veya hatta ülkeyi terk etme niyetindedir. Bu durumun en temel nedenlerinden biri, sanayi alanında uzmanlaşmış bir üniversite olan Hitit Üniversitesi'nin, Çorum'da uluslararası öğrencilere yeterli iş olanakları sunmamasıdır.

Hitit Üniversitesi'nin mevcut öğrencilerinin yanı sıra, gelecekteki öğrenci potansiyeli için de kariyer açısından bir cazibe merkezi haline gelmesi büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, üniversitenin kariyer planlaması ve kariyer gelişimi olanaklarını, öğrencilerin deneyimleri üzerinden değerlendirmesi ve avantajları ile dezavantajları bir arada ele alarak bir politika geliştirmesi gerekmektedir.

Uzun yıllar süren bir eğitim sürecinin sonunda, öğrencilere kariyer imkanları sunulması hem üniversite hem de kentin olanakları açısından etkili sonuçlar doğurabilir. Hitit Üniversitesi'nin, entelektüel ilgilerinden dolayı sunduğu İngilizce eğitim avantajını göz önünde bulundurarak, uluslararası öğrencilere yönelik tatmin edici kariyer politikaları geliştirmesi elzemdir. Bu, sadece mevcut öğrenciler için değil, üniversiteyi gelecekte tercih edecek öğrenciler için de cazip bir seçenek haline gelmesini sağlayacaktır.

Sonuç olarak, uluslararası öğrencilerin kariyer planlamalarını destekleyecek ve üniversiteyi tercih etmeye teşvik edecek stratejiler geliştirmek hem Hitit Üniversitesi'nin hem de Çorum'un uzun vadede daha fazla uluslararası öğrenci çekmesine olanak tanıyacaktır. Bu stratejiler, yalnızca eğitim kalitesini

artırmakla kalmayacak, aynı zamanda öğrencilerin kariyer gelişimlerini de destekleyerek, üniversitenin uluslararası eğitimdeki prestijini pekiştirecektir.

ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ BEYANI

Çalışmada kullanılan yöntem etik beyanı alınarak uygulanmıştır.

DESTEK BEYANI

Bu makale Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümü Araştırma Görevlisi Fatih S. Özakyol'un danışmanlığı ve Aramatoulie Manjang'ın yürütücülüğünde 1919B012310945 numaralı başvuruya TÜBİTAK Bilim İnsanı Destek Programları Başkanlığı (BİDEP) tarafından "2023 Yılı 1. Dönemi TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı" kapsamında desteklenmiştir.

ÇIKAR BEYANI

Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Adomaitienė, J., Zubrickienė, I. (2010). Career competences and importance of their development in planning of career perspective. *Bridges/Tiltai*, 53(4), 87-99.
- Al-Abri, N., Kooli, C. (2018). Factors affecting the career path choice of graduates: A case of omani. *International Journal of Youth Economy*, 2(2), 105-117.
- Ali, S., Yoenanto, N., Nurdibyanandaru, D. (2020). Language Barrier cause of stress among International Students of Universitas Airlangga. *PRASASTI: Journal of Linguistics*, 5(2), 242-256.
- Alimukhamedov, F. (2015). The analysis of international students migration towards Turkey *Bilge Strateji*, 7(12), 117-132.
- Atabaş, H., Köse, M. (2023). The role of foreign policy in international student mobility: The case of the Turkish "opening to Africa" Policy. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 367-380. <https://doi.org/10.32329/uad.1334643>
- Bardick, A. D., Bernes, K. B., Magnusson, K. C., ve Witko, K. D. (2007). Junior high career planning: What students want. *Canadian Journal of Counselling and Psychotherapy*, 38(2), 104-117.
- Buarqoub, I.A.S. (2019). Language barriers to effective communication. *Utopia y Praxis Latinoamericana*. 24(6), 64-77.
- Chope, R. C., Consoli, A. J. (2006). Multicultural family influence in career decision making. *Vistas: Compelling perspectives on counseling* içinde Alexandria, VA: American Counseling Association.
- Chu, H., Hsieh, M., Chang, S. (2007). A study of career development, learning motivation, and learning satisfaction of adult learners in unconventional scheduling graduate programs. *Academy of Human Resource Development International Research Conference in the Americas*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED504762.pdf>
- Çermik, E. Ö. (2020). Yabancı öğrencilerin Türkiye'yi tercih etme nedenleri, gelecekle ilgili kariyer beklentileri ve göç niyetleri üzerine nitel bir çalışma. (Yüksek lisans tezi). Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demirel, İ. F., Serbes, B. (2023). Interaction problems of international students learning Turkish as a second language centered on the purchase of goods and services. *International Journal of New Approaches in Social Studies*, 7(2), 305-328. <https://doi.org/10.38015/sbyy.1400696>

- Gribble, C., Rahimi, M., Blackmore, J. (2017). International students and post-study employment: The impact of university and host community engagement on the employment outcomes of international students in Australia. Tran, L., Gomes, C. (Ed.) *International Student Connectedness and Identity: Transnational Perspective* içinde (ss. 15-39). Singapore: Springer.
- Khanna, A., Sareen, P. (2020). Factors Affecting Career Choice Decisions Among Generation Y. https://www.researchgate.net/publication/345084065_Factors_Affecting_Career_Choice_Decisions_Among_Generation_Y
- Kleine Kathrin-Anne, Schmitt Antje, Keller Anita (2022). Career planning and self-efficacy as predictors of students' career-related worry: Direct and mediated pathways. *Journal of Career Development*, 50(1), 185-199. <https://doi.org/10.1177/08948453221078950>
- Lawal, O. D. (2022). Factors Affecting International Students' Study Destinations. (Doktora tezi). Yaşar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İzmir.
- Lee, Y. (2021). Model of expatriates' job performance based on cross-cultural adjustment to work stress and work adaptation. *Theoretical Economics Letters*, 11(3), 540-557. 10.4236/tel.2021.113036
- McKenzie, S., Coldwell-Neilson, J., Palmer, S. (2021). Integrating career development into an undergraduate IT curriculum at an Australian University. *Education and Information Technologies*, 26(5), 5971-5990.
- Minor, J. F. (2014). Introduction to the career planning process. *Career and Aducation Planning Workbook*, 7(11). https://www.nvcc.edu/dist/files/sites/student-resources/career-services/introduction_to_the_career_planning_process.pdf
- Moore, A., Nguyen, A., Rivas, S., Bany-Mohammed, A., Majeika, J., & Martinez, L. (2021). A qualitative examination of the impacts of financial stress on college students' well-being: Insights from a large, private institution. *SAGE Open Medicine*, 9. <https://doi.org/10.1177/20503121211018122>
- Nguluma, H.F., Titrek, O., ve Kotoğlu, Z. (2019). Implementation of Turkish foreign policies and government support as driving forces of promoting international students. *Journal on Lifelong Education and Leadership*, 5(1), 32-45.
- Nilsson, P. A. (2016). International student expectations: career opportunities and employability. *Journal of International Students*. 6(2), 614-631.
- OECD (2020). Educational policies Outlook Turkey. <https://www.oecd.org/education/policy-outlook/country-profile-Turkey-2020.pdf>
- OECD, (2021). Investing in career guidance: Revised edition 2021. <https://www.oecd.org/employment/skills-and-work/adult-learning/Investing-in-Career-Guidance-2021.pdf>.
- Özçetin, S. (2013). Yükseköğrenim Gören Yabancı Uyrıklı Öğrencilerin Sosyal Uyumlarını Etkileyen Etmenler. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özoğlu, M., Gür, B., Coşkun, İ. (2015). Factors influencing international students' choice to study in Turkey and challenges they experience in Turkey. *Research in Comparative & International Education*, 10(2), 223-237.
- Pshembayeva E., Pfeyfer N., Uaikhanova M., Bubenichikova A. (2022). Career success: analysis and development of career opportunities in students. *Frontiers in Education*, 7, 1-11.
- Seçgin, N. (2019). An Analysis of Immigrant Education Policies in Turkey. (Yüksek lisans tezi). Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Serbes M., Altay M. (2017). Importance of career planning and development in education. *International Journal of Social Sciences & Educational Studies*, 4(2), 149-154.
- Shen Q. (2021). The importance of integrating career planning education into high school curriculum. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 615, 2115-2120. 10.2991/assehr.k.211220.364
- Sun Y. J., Wang G. Greg (2012) Career development, (Ed.) William Rothwell, Robert Prescott *The Encyclopedia of Human Resource Management: Short Entries* içinde (ss. 98-102).
- Temel, E., Erkanlı, H. (2017). Career choices of business administration students: A Turkish case. *İşletme Araştırma Dergileri*, 9(3). 1-15.
- Türkiye Bursları, (t.y.) "About Us". <https://www.turkiyeburslari.gov.tr/about>

- Türkiye Bursları, (t.y.) “Education In Türkiye”.
<https://www.turkiyeburslari.gov.tr/page/education-in-turkey-2#EquivalencyAndRecognition>
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi, t.y.) Obtaining A Work Permit.
<https://www.invest.gov.tr/en/investmentguide/pages/obtaining-a-work-permit.aspx>
- Ünal, U. (2018). International strategies framework education of diplomacy in Turkey (a study on the Mevlâna change program). *Journal of Strategic Research in Social Science*, 8(2), 113-134. doi: 10.26579/jocress-8.2.9
- Ünal, U. (2019). Internationalization Policies of Turkey’s Higher Education Area A Research on Turkey Graduates. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 411-430.
- Yazar, B. A. (2024). YÖK Başkanı Özvar: Dünyada en fazla uluslararası öğrenciye sahip ilk 10 ülke arasındayız. *Anadolu Ajansı (AA)*, <https://www.aa.com.tr/tr/egitim/yok-baskani-ozvar-dunyada-en-fazla-uluslararasi-ogrenciye-sahip-ilk-10-ulke-arasindayiz/3272409>.